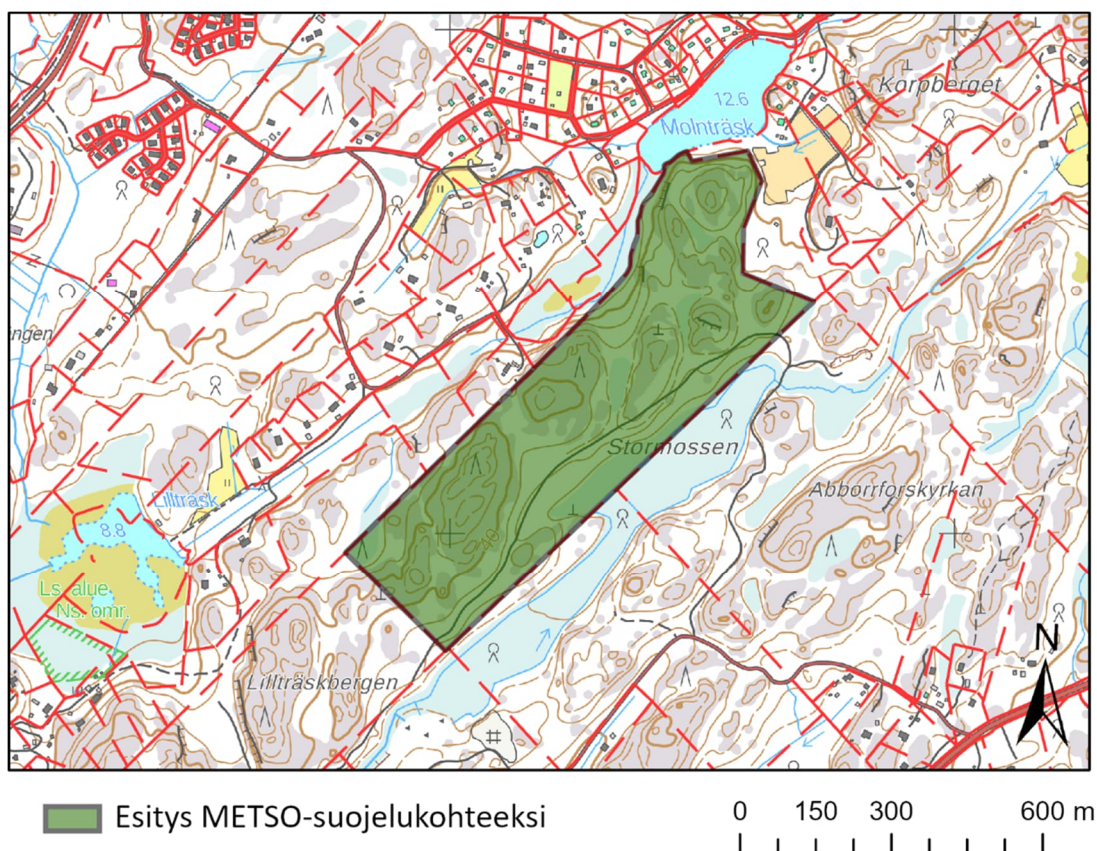

Pilvijärven metsä (31,18 ha)

Kuva 1. Pilvijärven metsä -kohteen rajaus.

Kiinteistö: 257-421-7-11

METSO-luokka: osin I, osin II, osin III

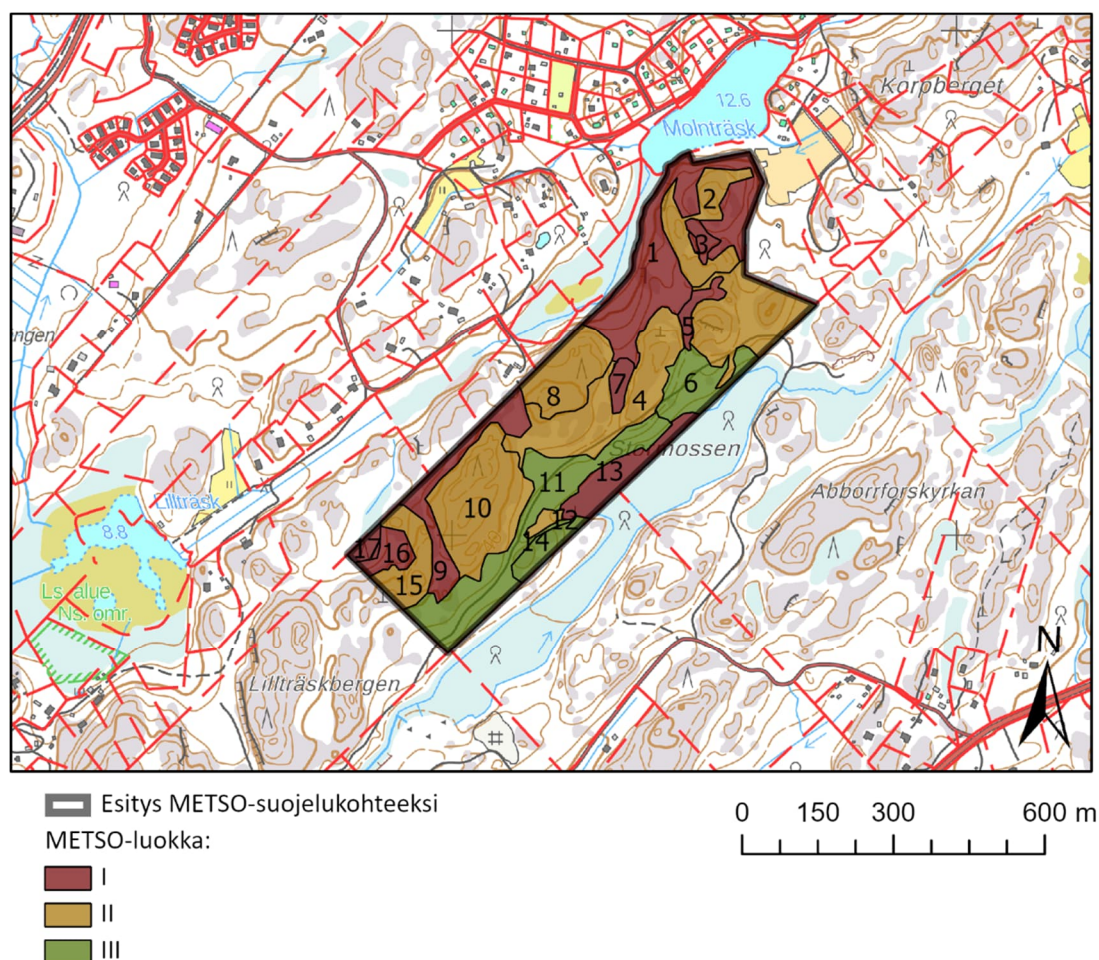
METSO-valintaperusteet:

- Puustoltaan luokassa I lueteltuja lehtoja nuoremmat lehdot, joissa on lahopuuta 5–10 m³/ha (luokka II)
- Lehtomaisen ja tuoreen kankaan varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahopuuta yli 10 m³/ha (luokka I)
- Kuivahkojen ja kuivien kankaiden varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahopuuta yli 10 m³ hehtaarilla (luokka I)
- Puustoltaan yli 120-vuotiaat kalliometsät ja louhikot, joissa on lahoja maapuita, keloja ja/tai kilpikaarnamäntyjä (luokka I)
- Vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset ravinteiset rämeet (luokka I)
- Vanhapuustoiset ja/tai runsaasti keloutuneita mäntyjä sisältävät rämeet (luokka I)
- Ennallistamiskelpoiset ojitetut lehtokorvet, lettokorvet, ruohokorvet, aitokorvet ja pohjavesivaikutteiset korvet (luokka I)

Luontotyyppit:

- Kosteaa keskivänteinen lehto (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT)
- Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT ja Etelä-Suomessa vaarantunut VU)
- Varttunut kuivahko kangas (valtakunnallisesti vaarantunut VU ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen EN)
- Kuivahkojen ja kuivien kankaiden varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahoppuuta yli 10 m³ hehtaarilla (luokka I)
- Kalliometsä (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT)
- Karu poronjäkäla-sammalkallio (valtakunnallisesti säilyvä LC ja Etelä-Suomessa silmälläpidettävä NT)
- Korpiräme (valtakunnallisesti erittäin uhanalainen EN)
- Juolasarakorpi (valtakunnallisesti erittäin uhanalainen EN)
- Boreaalinen piensuo (valtakunnallisesti vaarantunut VU ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen EN)

Kuvaus:

Kuva 2. Pilvijärven metsä-kohteen luontotyyppikuviot (1-17) ja näiden METSO-luokat.

Kuvio 1:

Varttunutta havupuuvaltaista tuoretta kangasta (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT ja Etelä-Suomessa vaarantunut VU luontotyyppi). Kuvion puusto on varttunutta tai uudistusikäistä ja melko erikäs rakenteista. Tilarakenne on luonnontilaisen kaltainen, vaikka puustoa on aikoinaan ilmeisesti kevyesti harvennettu (kohteella on vanhoja lahoja kantoja). Kohteelle on muodostunut merkittävän paljon lahoppuuta. Paikoittain tuulenkaatamia puita on jopa keräymissä. Kohteella on myös pystyyn kuolleita tai kuolevia kuusia, ränsistyneitä koivuja ja pitkälle lahonneita maapuita. Vallitsevassa latvuserroksessa kuusen, männyn ja koivun läpimitta rinnankorkeudella vaihtelee välillä 15–35 cm. Kohteella on lisäksi yksittäisiä haapoja ja raitoja. Alikasvoksessa on myös pihlajaa. Kookkaat muurahaispesät kertovat pitkästä metsäjätkumosta. Kenttä- ja pohjakerroksen lajisto tuoreille kankailla tavanomaista: mustikkaa, puolukkaa, metsälauhaa (*Avenella flexuosa*), sananjalkaa (*Pteridium pinetorum*), oravanmarjaa (*Maianthemum bifolium*) ja vanamoaa (*Linnaea borealis*) sekä seinäsammalta (*Pleurozium schreberi*), sulkasammalta (*Ptilium crista-castrensis*) ja kerrossammalta (*Hylocomium splendens*). Rinteiden valuvesipinnoilla on rahkasammalkasvustoja.

METSO-valintaperuste:

- Lehtomaisen ja tuoreen kankaan varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahoppuuta yli 10 m³/ha (luokka I)

Kuva 3. Varttunutta havupuuvaltaista kangasta kuviolla 1.

Kuviot 2, 8, 10 ja 15:

Kalliometsää (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT luontotyyppi) ja karua poronjäkäla-sammalkalliota (valtakunnallisesti säilyvä LC ja Etelä-Suomessa silmälläpidettävä NT luontotyyppi). Kallioalueiden puusto on arvioitu metsäkuviotiedoissa 95–105-vuotiaaksi. Kallioilla on kuitenkin lukuisia

selvästi tätä vanhempia kilpikaarnaisia ja käkkyräöksaisia mäntyjä sekä useita ikivanhoja keloja, joten kalliometsät täyttävät vähintään METSO II-luokan valintaperusteen. Kalliot täyttävät myös metsälain elinympäristön kriteerit, vaikkakin suurimpien kalliokuvioiden pinta-ala onkin laajempi kuin normaalisti pienialaisilla (korkeintaan n. hehtaarin) metsälakikohteilla. Kallioilla ei ole juurikaan merkkejä kulumisesta joitakin polkuja lukuun ottamatta. Jäkälä- ja sammalpeite onkin kallioilla pääosin paksua. Siellä täällä on myös maapuita. Kallioiden arvoa lisää niillä kasvava melko harvinainen tai Etelä-Suomessa ainakin kohtalaisen paikoittaisesti esiintyvä kalliokohokki (*Atocion rupestris*). Kasvilajisto on muuten karuille kallioille tavanomaista: katajaa, metsälauhaa (*Avenella flexuosa*), kanervaa (*Calluna vulgaris*), puolukkaa, kangasmaitikkaa (*Melampyrum pratense*), kalliohatikkaa (*Spergula morisonii*), ahosuolaheinää (*Rumex acetosella*), kangaskarhunsammalta (*Polytrichum juniperinum*), tierasammalia (*Racomitrium spp.*), kangasraikasammalta (*Sphagnum capilliifolium*) ja isohirvenjäkälää (*Cetraria islandica*).

METSO-valintaperuste:

- Puustoltaan yli 120-vuotiaat kalliometsät ja louhikot, joissa on lahoja maapuita, keloja ja/tai kilpikaarnamäntyjä (luokka I)

Kuva 4. Kalliometsää ja karua poronjäkälä-sammalkalliota Pilvijärven metsä -kohteella.

Kuvio 3:

Kallioiden välisessä painanteessa sijaitseva korpiräme (valtakunnallisesti erittäin uhanalainen EN luontotyyppi) on mäntyvaltainen, männyn lisäksi esiintyy kuusta ja koivua. Puusto on melko järeää. Vallitsevassa latvuserroksessa puiden rinnankorkeuslähimitta vaihtelee männyllä välillä 15–30 cm sekä kuusella ja koivulla 10–20 cm. Kuviolla on merkittävästi lahopuuta, niin maa- kuin pystylahopuunakin, mm. muutamia keloja. Kenttäkerroksessa tavataan mustikkaa, juolukkaa (*Vaccinium uliginosum*), suopursua (*Rhododendron tomentosum*), puolukkaa, kangasmaitikkaa, kanervaa,

tupasvillaa (*Eriophorum tomentosum*), lakkaa (*Rubus chamaemorus*), pallosaraa (*Carex globularis*) ja jouhivihvilää (*Juncus filiformis*). Reunoilla kasvaa lisäksi jokapaikansaraa (*Carex nigra*). Pohjakerroksessa kasvaa mm. korpirahkasammalta (*Sphagnum girgensohnii*) ja seinäsammalta (*Pleurozium schreberi*). Pohjoisosa on kuivempi, rämevarpuja on vähemmän ja suotyyppi lähempänä kangasrämettä.

METSO-valintaperuste:

- Vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset ravinteiset rämeet (luokka I)

Kuva 5. Korpirämettä kuviolla 3.

Kuvio 4:

Kalliometsän (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT luontotyyppi) ja varttuneen kuivahkon kankaan (valtakunnallisesti uhanalainen VU luontotyyppi) mosaiikki. Kallioiden välissä tasarakenteista männikköä, sivupuuna koivua ja etenkin alikasvoksessa kuusta. Myös pihlajaa alikasvoksessa. Niukasti lahoppuuta. Kalliokohdilla joitakin vanhoja käkkyrämäntyjä ja maapuita. Kenttäkerroksessa mustikkaa, puolukkaa, maitikoita, sananjalkaa, metsälauhaa, kanervaa, oravanmarjaa ja pohjakerroksessa seinäsammalta, kerrossammalta ja kangaskynsisammalta - kalliokohdilla lisäksi kangaskarhunsammalta, hirvenjäkälää ja poronjäkälää. Paikoin katajaa. Kallioilla vähän kalliokohokkia, joka on Etelä-Suomessa melko harvinainen laji. Metsäkuviotiedoissa mainittu silmälläpidettävän kangaskiurun esiintyminen lisää arvoa METSO-kohteena: METSO II.

Kuvio 5:

Korpirämettä (valtakunnallisesti erittäin uhanalainen EN luontotyyppi), jolla kasvaa järeäköä harvaa mäntyä (läpimitta rinnankorkeudella vaihtelee välillä 15–35 cm) ja alikasvoksessa kuusta ja koivua.

Kuvion keskiosassa on eniten välipintakasvillisuutta: mm. jouhivihvilää ja tupasvillaa, kun reunoilla kasvillisuus on mätäspintaa, jossa vallitsevat korkeakasvuiset varvut suopursu, juolukka, mustikka, puolukka ja kanerva. Muita lajeja kohteella ovat pikkukarpalo (*Vaccinium microcarpum*), lakka (*Rubus chamaemorus*), sananjalka ja jokapaikansara (*Carex nigra*). Pohjakerroksessa tavataan korpikarhunsammalta (*Polytrichum commune*), varvikkorahkasammalta (*Sphagnum russowii*) ja seinäsammalta (*Pleurozium schreberi*).

METSO-valintaperuste:

- Vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset ravinteiset rämeet (luokka I)

Kuva 6. Korpirämettä kuviolla 5.

Kuvio 6:

Varttunutta havupuuvaltaista tuoretta kangasta (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT luontotyyppi). Niukasti lahoppuuta. Puuston tilarakenne luonnontilaisen kaltainen aiemmasta metsätalouksikäytöstä huolimatta. Valtapuuston lisäksi alikasvosta, joten ikärakenne melko luonnontilaisen kaltainen. Kookas muurahaiskeko. Kenttäkerroksessa vallitsee mustikka. Lisäksi mm. oravanmarja, vanaamo, sananjalka ja metsämitikka. Pohjakerroksessa seinä-, kerros- ja sulkasammal. Pieni avokallio-kohta. METSO III.

Kuvio 7:

Korpirämettä (valtakunnallisesti erittäin uhanalainen EN luontotyyppi) ja juolasarakorpea (valtakunnallisesti erittäin uhanalainen EN luontotyyppi). Kuviolla kasvaa mäntyä, kuusta, koivua ja vähän tervaleppää. Puuston rinnankorkeuslähimittalla vallitsevassa latvuserroksessa vaihtelee välillä 10–25 cm. Etenkin eteläosassa puusto on melko tiheää. Pohjoisosassa puut kasvavat lähinnä vain mättäillä, joilla on lisäksi mustikkaa, puolukkaa, kangasmaitikkaa, seinäsammalta ja korpikarhunsammalta. Välipintojen lajeja ovat jokapaikansara, raate (*Menyanthes trifoliata*), jouhivihvilä ja tupasvilla sekä

korpi- ja vaalearahkasammal (*Sphagnum centrale*). Suotyyppi on pohjoisosassa lähinnä juolasarakorpea. Eteläosassa on enemmän rämelajistoa, kuten rämerahkasammalta (*S. angustifolium*). Pensas-kerroksessa kasvaa virpajua (*Salix aurita*).

Kuvio 9:

Varttunutta kuivahkoa kangasta (valtakunnallisesti vaarantunut VU ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen EN luontotyyppi). Kuviolla mänty on valtapuu ja muodostaa ylemmän, melko harvan latvuserroksen, jossa puiden läpimitta rinnankorkeudella 25–35 cm. Suurimmat männyt ovat vanhoja ja kilpikaarnaisia. Alemmassa latvuserroksessa kasvaa kuusta ja koivua. Puusto on siis melko eri-ikäisrakenteista ja puuston tilarakenne on luonnontilaisen kaltainen. Kohteella on melko runsaasti lahoppuuta: koivupötkelöitä, tuoreita kookkaita tuulenkaatoja, pitkälle lahonneita maapuita, keloja ja huonokuntoisia kuusia. Pensas-kerroksessa kasvaa katajaa. Kenttäkerroksen lajisto on kuivahkoille kankailla tavanomaista: puolukkaa, kangasmaitikkaa, mustikkaa, kanervaa, variksenmarjaa (*Empetrum nigrum*), vanamo (*Linnaea borealis*) ja metsätähteä (*Lysimachia europaea*). Pohjakerroksessa kasvaa mm. seinä- ja sulkasammalta.

METSO-valintaperuste:

- Kuivahkojen ja kuivien kankaiden varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahoppuuta yli 10 m³ hehtaarilla (luokka I)

Kuva 7. Maalahoppuuta kuviolla 9.

Kuvio 11:

Varttunutta havupuuvaltaista tuoretta kangasta (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT luontotyyppi), joka on harvennettu tasaikäiseksi ja -rakenteiseksi. Pieniä kalliokohtia. Ei juurikaan

lahopuuta. Kenttäkerroksessa vallitsee mustikka, muita lajeja mm. puolukka, sananjalka ja maitikat. Pohjakerroksessa kerros- ja seinäsammal. METSO III.

Kuvio 12:

Kostea keskiravinteista lehtoa (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT luontotyyppi), joka sijaitsee suon laidalla ja vaihtuu korpikasvillisuudeksi. Vaihtumavyöhykkeellä esiintyy esimerkiksi rahkasammalia. Lehdon puusto on monipuolista ja runsaslehtipuustoista: kuusta, koivua, tervaleppää ja mäntyä. Vallitsevassa latvuserroksessa puiden rinnankorkeusläpimitta on 15–25 cm. Ylispuiden läpimitta on jopa 35 cm. Kohteella on jonkin verran pieniläpimittaista lahopuuta. Pensaskerroksessa kasvaa paatsamaa (*Frangula alnus*) ja vadelmaa (*Rubus idaeus*). Kenttäkerroksessa tavataan mm. lillukkaa (*Rubus saxatilis*), käenkaalia (*Oxalis acetosella*), metsäalvejuurta (*Dryopteris carthusiana*), metsämaitikkaa (*Melampyrum sylvaticum*), korpi-imarretta (*Phegopteris connectilis*), hiirenporrasta (*Atthyrium filix-femina*), niittyhumalaa (*Prunella vulgaris*), valkovuokkoa (*Anemone nemorosa*), oravanmarjaa (*Maianthemum bifolium*), suo-orvokkia (*Viola palustris*) ja rönsyleinikkiä (*Ranunculus repens*). Pohjakerroksen valtalajit ovat lehväsammat (*Mniaceae*), suikerosammat (*Brachythecium*, *Sciurohypnum*) ja lehtohaivensammal (*Cirriphyllum piliferum*).

METSO-valintaperuste:

- Puustoltaan luokassa I lueteltuja lehtoja nuoremmat lehdot, joissa on lahopuuta 5–10 m³/ha (luokka II)

Kuva 8. Kuviota 12.

Kuvio 13:

Boreaalinen piensuo (valtakunnallisesti vaarantunut VU ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen EN luontotyyppi), joka on osa laajempaa suota. Kyseessä on suoyhdistymä, jossa on reunoilla korpea ja keskustassa karua nevaa ja rämettä. Reunakorvessa puut (kuusi, koivu ja tervaleppä) kasvavat enimmäkseen mättäillä, joilla on lisäksi puolukkaa ja mustikkaa. Välipinnat ovat ilmeisesti osan vuotta hyvin märkiä, mutta kesällä korpi oli kuivillaan. Välipinnoilla kasvaa harmaasaraa (*Carex canescens*), metsäkortetta (*Equisetum sylvaticum*), terttualpia (*Lysimachia thyrsiflora*), jousivihvilää (*Juncus filiformis*) ja korpirahkasammalta. Keskiosan avosuo on saranevaa ja sararämettä, jossa tavataan pullosaraa (*Carex rostrata*), jokapaikansaraa, raatetta, kurjenjalkaa (*Comarum palustre*), suoputkea (*Peucedanum palustre*), järvikortetta (*Equisetum fluviatile*), isokarpaloa (*Vaccinium oxycoccos*), suohorsmaa (*Epilobium palustre*), tupasvillaa ja pyöreälehtikihokkia (*Drosera rotundifolia*) sekä sararahkasammalta (*Sphagnum fallax*). Rämeisellä avosuo-osalla on mätäspintaa, joilla kasvaa kitukasvuisia mäntyjä ja rämevarpuja. Paikoin kasvaa myös pajuja ja koivun taimia. Avosuo-osan koillispuolella suotyyppi on isovarpu- ja kangasrämettä, jossa kenttäkerrosta vallitsevat kookkaat varvut suopursu, kanerva, juolukka, variksenmarja, puolukka ja mustikka. Muita lajeja ovat lakka, karpalo, tupasvilla, kangasmaitikka sekä puna- ja rämerahkasammal (*Sphagnum medium*, *S. angustifolium*). Koillisosan räme on järeäpuustoista männikköä: puiden rinnankorkeuslähpimitta 20–30 cm. Siellä on myös useita keloja ja iäkkäitä mäntyjä. Kohteen koillisosassa on oja, joka heikentää luonnontilaa. Kohteen lajisto on kuitenkin kokonaisuudessaan edelleen edustavaa ja monipuolista.

METSO-valintaperusteet:

- Vanhapuustoiset ja/tai runsaasti keloutuneita mäntyjä sisältävät rämeet (luokka I)
- Ennallistamiskelpoiset ojitetut lehtokorvet, lettokorvet, ruohokorvet, aitokorvet ja pohjavesivaikutteiset korvet (luokka I)

Kuva 9. Boreaalista piensuota kuviolla 13.

Kuvio 14:

Kalliometsän (valtakunnallisesti silmälläpidettävä NT luontotyyppi) ja varttuneen kuivahkon kankaan (valtakunnallisesti uhanalainen, vaarantunut VU luontotyyppi) mosaiikki. Kallioiden välissä tasarakenteista männikköä, sivupuuna koivua ja etenkin alikasvoksessa kuusta. Niukasti lahoppuuta. Kalliolla joitakin vanhoja kääkkyrämäntyjä. Kenttäkerroksessa mustikkaa, puolukkaa, maitikoita, sananjalkaa, metsälauhaa, kanervaa, oravanmarjaa ja pohjakerroksessa seinä-, kerros- ja kangaskynsisammal, kalliolla lisäksi kangaskarhunsammal, hirvenjäkälä ja poronjäkälät. Paikoin katajaa. METSO III.

Kuvio 16:

Varttunutta kuivahkoa kangasta (valtakunnallisesti vaarantunut VU ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen EN luontotyyppi), jolla kasvaa pääpuulajeina mäntyä ja kuusta sekä sivupuulajeina koivua ja haapaa. Vallitsevassa latvuserroksessa puiden läpimitta rinnankorkeudella vaihtelee välillä 20–35 cm. Lisäksi on eri-ikäistä alikasvosta, jossa on lisäksi pihlajaa, ja vanhoja kilpikaarnaisia ylismäntyjä. Puusto on siis melko eri-ikäisrakenteista, ja tilarakenne on luonnontilaisen kaltainen. Kohteelle on kertynyt melko runsaasti lahoppuuta, mm. useita keloja ja isoja maapuita. Pensaskerroksessa kasvaa katajaa. Kenttäkerroksen lajisto on kuivahkoille kankailla tyypillistä: mustikkaa, kangasmaitikkaa, metsälauhaa, puolukkaa ja sananjalkaa. Pohjakerroksessa kasvaa kerros-, seinä- ja kangaskynsisammalta. Kuviolla on myös pienialaista soistuneisuutta (korporahkasammalta, korpikarhunsammalta ja jokapaikansaraa).

METSO-valintaperuste:

- Kuivahkojen ja kuivien kankaiden varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahoppuuta yli 10 m³ hehtaarilla (luokka I)

Kuva 10. Varttunutta kuivahkoa kangasta kuviolla 16.

Kuvio 17:

Korpiräme (valtakunnallisesti erittäin uhanalainen EN luontotyyppi). Kohde on osa laajemmasta suosta, jota on ilmeisesti aikoinaan ojitettu. Tämän kuvion lajisto on kuitenkin edustavaa, eikä puus- toa ole nähtävästi ainakaan lähimenneisyydessä käsitelty. Kohteella kasvaa mäntyä, kuusta ja koivua, joiden läpimitta rinnankorkeudella vaihtelee enimmäkseen välillä 10–25 cm. Lisäksi siellä täällä on pieniä tervaleppiä. Kenttäkerroksen lajisto on monipuolista. Runsaimpia lajeja ovat mustikka, tähti- sara (*Carex echinata*), maariankämme (*Dactylorhiza maculata*), puolukka, kangasmaitikka, tupas- villa, suopursu, pikkukarpalo, jokapaikansara, metsäkorte ja riippasara (*Carex paupercula*). Pohjaker- roksessa tavataan vaalea-, korpi-, varvikko- ja punarahkasammalta ja korpikarhunsammalta.

METSO-valintaperuste:

Vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset ravinteiset rämeet (luokka I)

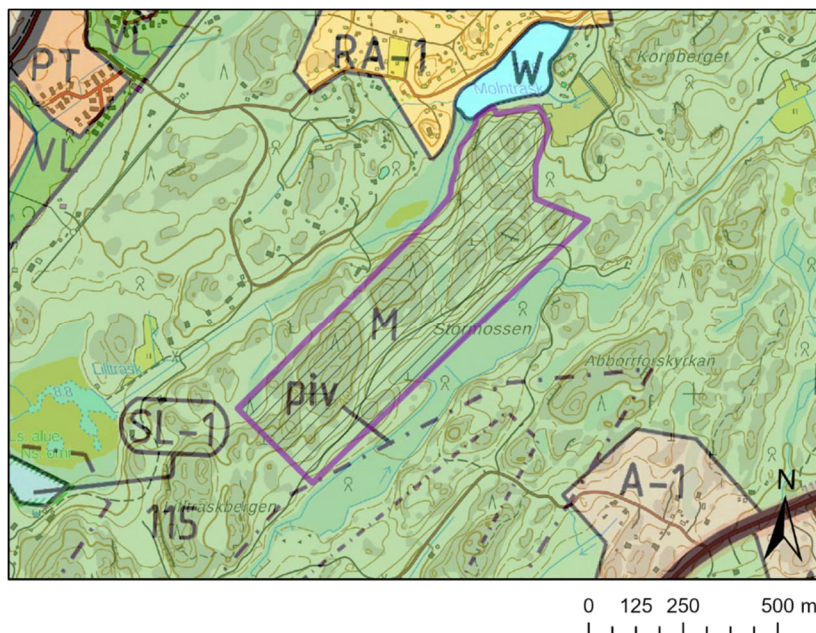
Kaavatilanne:

Yleiskaava 2020: M (maa- ja metsätalousvaltainen alue)

- M MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE. Alue varataan ensisijaisesti maatala- ja metsä- louskäyttöön. Alueella sallitaan 1) maatala- ja metsätalouden ja siihen soveltuvien elinkeino- jen harjoittaminen sekä tätä palveleva rakentaminen, 2) haja-asutuksen rakentaminen ra- kennuslain 4 §:n mukaisesti. Rakentamisen tulee sijoittua jo olevan asutuksen läheisyyteen ja olevan tiestön varrelle mahdollisimman lähelle tietä.

Kantvikin osayleiskaavan valmisteluaineisto: MY/eko

- MY MAA- JA METSÄTALOUSVALTAINEN ALUE, JOLLA ON ERITYISIÄ YMPÄRISTÖARVOJA
- eko: seudullisesti merkittävä ekologinen väylä

 Esitys METSO-suojelukohteeksi

Kuva 11. Pilvijärven metsä -kohde yleiskaavakartalla.

Luontotietolähde:

Manninen E. 2020: Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys Kirkkonummen Pilvijärven alueella vuonna 2020. Faunatican raportteja 63/2020.